

М.З.Н.

United Nations
Educational, Scientific and
Cultural Organization

Мала академія наук
України під егідою
ЮНЕСКО

Музейна педагогіка в умовах пандемії COVID-19

Круглий стіл

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ
ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ**

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ
МИСТЕЦТВ УКРАЇНИ**

**ЦЕНТР ЮНЕСКО
«МАЛА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ»**

27 травня 2021 року м. Київ

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ
ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ
МИСТЕЦТВ УКРАЇНИ

ЦЕНТР ЮНЕСКО
«МАЛА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ»

МУЗЕЙНА ПЕДАГОГІКА В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ COVID-19

*Збірник матеріалів
Всеукраїнського круглого столу*

(Київ, 27 травня 2021 року)

Київ
Національний центр
«Мала академія наук України»
2021

УДК 37
М 89

*Рекомендовано до друку вченою радою
Інституту педагогіки НАПН України
(протокол № 7 від 18 червня 2021 р.)*

*Рекомендовано науково-методичною радою
Національного центру «Мала академія наук України»
(протокол № 2 від 16 червня 2021 р.)*

Редакційна колегія:

С. О. Довгий, доктор фізико-математичних наук, професор, академік НАПН і НАН України;

О. М. Топузов, доктор педагогічних наук, професор, академік НАПН України;

В. А. Бітаєв, доктор філософських наук, професор, академік НАМ України;

Л. М. Калініна, доктор педагогічних наук, професор;

О. В. Малихін, доктор педагогічних наук, професор;

В. Б. Дунець, кандидат політичних наук;

В. В. Щепанський, кандидат філософських наук;

К. Ю. Ладоня, відповідальний редактор.

Музейна педагогіка в умовах пандемії COVID-19 : збірник матеріалів доповідей учасників Всеукраїнського круглого столу, м. Київ, 27 травня 2021 р. / за наук. ред. С. О. Довгого. — Київ : Національний центр «Мала академія наук України», 2021. — 276 с.

DOI : <https://doi.org/10.32405/978-617-7945-17-7-2021-276>

ISBN 978-617-7945-17-7

М 89 У збірнику зібрано матеріали доповідей, які були представлені на Всеукраїнському круглому столі «Музейна педагогіка в умовах пандемії COVID-19», що відбувся 27 травня 2021 р. у м. Києві.

УДК 37

Матеріали подано в авторській редакції, за достовірність фактів, цитат, посилань на джерела та вживання назв документів, власних імен тощо несуть відповідальність автори публікацій.

ISBN 978-617-7945-17-7

© Національна академія педагогічних наук України, 2021

© Національний центр «Мала академія наук України», 2021

МУЗЕЙ І ШКОЛА В КАРАНТИН: ВАРІАНТИ СПІВПРАЦІ

Стаднік Юлія,

старша наукова співробітниця
науково-експозиційного відділу I
Комунального закладу «Харківський історичний музей
імені М. Ф. Сумцова» Харківської обласної ради,
м. Харків

Складним випробуванням для культури та освіти України стала пандемія коронавірусу у світі. Диджиталізація освіти, на яку потрібно було витратити набагато більше ресурсів та часу, відбулась у режимі «чорних віконець» у «classroom» та тестів онлайн. Учителі в короткі строки мали змінити підхід до викладання, часто не маючи достатньої технічної бази та навичок роботи в режимі 24/7.

Музеї також завжди працювали офлайн. Але показувати колекції в експозиційних залах, проводити живі бесіди з дітьми та дорослими в умовах жорсткого карантину стало неможливим. Перше, що відчули музейні заклади в період послаблення карантинних заходів, це зменшення відвідувань з боку груп школярів та студентів. Музейна педагогіка як важливий складник культурного розвитку цієї категорії здобувачів освіти пропускається взагалі або ж частково.

Розв'язанням цієї проблеми можуть стати корективи в звичних та нових форматах роботи з відвідувачем. Так, наприклад, працівники Харківського історичного музею можуть проводити факультативні заняття в малих групах у стінах музею або надавати спеціалізовані онлайн-матеріали, які можна включити в навчальних процес.

Створення групових занять (не більше 10 осіб), звичайно, передбачає, що з кожною групою буде працювати вчитель та співробітник музею. Але цю проблему можна вирішити за умови належного рівня зацікавленості сторін: відведення на

відвідування музею одного дня або поділ групи на декілька за умови, що площа (1 людина на 10 м²) дає змогу розмістити всіх охочих.

У Харківському історичному музеї імені М. Ф. Сумцова є перелік факультативів вихідного дня, які можуть бути підлаштовані під вікові вимоги та потреби. Наведу приклади декількох тем лекцій для дітей, що заплановані на 2021 календарний рік:

- «Життя дитини у давнину за археологічними даними»;
- «Юні дослідники історії козацтва»;
- «Народний костюм Слобожанщини»;
- «Видатні харків'яни: історії в обличчях» [4].

Авторські лекції стосуються різних періодів минулого та базуються на музейних предметах, які ілюструють історичний процес. Всі вони перегуковуються з темами уроків історії.

Також багато лекцій у музеї мають пізнавальний характер та можуть використовуватись для позакласних занять. До прикладу, з історією кондитерської промисловості ознайомить лекція «Нічого не треба, крім шоколаду», яка користується популярністю серед дорослих та дітей. Також дуже позитивно були сприйняті аудиторією інтерактивна лекція «Мова мультиків: до історії української мультиплікації» та «Майстер-клас з радянської фешн-ілюстрації». Можливість разом брати участь у створенні мультиплікаційних фонів та персонажів або розробленні моделей одягу може не тільки розважити, але й позитивно впливати на загальний клімат у класах. У період карантину дітям не вистачає спілкування, тож так можна вирішити декілька завдань. Однак практика проведення цих заходів у формі Зоом-конференції також є.

Такі заходи передбачають роздаткові матеріали, які будуть використовуватися однією людиною. Їх можна забрати із собою як подарунок.

Сучасний формат роботи музею, який може бути використаний як додатковий освітній ресурс на уроках історії України — це відео. Багато музеїв почали частково чи навіть повністю фільмувати екскурсії основними виставками або знімати відеоролики, що ознайомлюють з історією предметів з фондової колекції. У 2021 році співробітники Харківського

історичного музею почали реалізовувати проект «Бачити більше», у якому розказують ексклюзивні історії про музейні артефакти.

Перша серія відео складається з 5 епізодів, які ознайомлюють з історією таких експонатів:

- англійського танку Mark V часів I світової війни, який стоїть на одній із центральних площ міста Харкова;
- рекламні коробки з-під кондитерських виробів харківських фабрик XIX ст.;
- кріотермокамера, яка призначена для охолодження датчиків телескопа, що використовувався для дослідження космосу;
- гривні — зливки та металеві прикраси часів Київської Русі;
- середньовічний меч «Ulfberht», знайдений на території сучасної України [1].

Представлені відеоматеріали мають як краєзнавчий характер, так і висвітлюють деякі аспекти історичного розвитку всієї України.

Ми намагаємось створювати звичний для глядача контент, виразний, з часто змінюваною картинкою [3, с. 127]. Тим більше, що короткі пізнавальні відео не забирають час на виклад основного запланованого матеріалу.

Наразі проект зорієнтований на середньостатистичного глядача, а тому не всі матеріали можуть бути корисними саме в межах шкільного курсу історії. Але відео отримали схвальні відгуки від дорослих людей, які відзначили інформативний складник контенту, створеного музейниками.

У разі зацікавленості освітніх закладів цим контентом потрібно налагодити комунікацію між музейниками та вчителями, які будуть вписувати його в програму та власну методику викладання. Слід також обговорювати необхідність посилок на майбутніх відео на відомі події та особистостей, які внесені до програми ЗНО. Так заплановано зняти спецвипуски на тему Голодомору та II світової війни, у яких будуть використані спогади, документи та предмети колекції.

Також корисним каналом зв'язку школи та музею можуть бути публікації в соціальних мережах [2, с. 168], якими активно користуються діти (Телеграм та Інстаграм). Публікації про предмети з фото та дописи до визначних дат також можна використовувати для урізноманітнення матеріалів до уроку.

Попри карантинні заходи музей планує залишатися місцем, куди можна прийти й побачити на власні очі цікаві артефакти. Специфіка установи робить його унікальним місцем для формування знань та розширення світогляду дитини. Тож сьогодні музейним працівникам необхідно лише скорегувати свою роботу, відповідаючи на виклики часу.

Використані джерела

1. Бачити більше / Харківський історичний музей імені М. Ф. Сумцова. URL: <http://museum.kh.ua/osvita/bachyty-bilshe.html>
2. Вакульчук А. Альтернативні канали зв'язку та нові формати роботи, пов'язані з ними, у літературно-меморіальному музеї квартирі П. Г. Тичини в м. Києві. *Музейна педагогіка в науковій освіті*: матеріали доповідей учасників II Всеукраїнської науково-практичної конференції. Київ: Національний центр «Мала академія наук України» 2020. С. 167–170.
3. Коваленко О., Червоненко О., Комар Ю. Інтерпретація природи та культурної спадщини як методологічна основа інтерактивних навчальних програм Національного науково-природничого музею НАН України. *Природничі музеї в Україні: становлення та перспективи розвитку*. Київ, 2019. С. 126–129.
4. Факультативи вихідного дня. Харківський історичний музей імені М. Ф. Сумцова. URL: <http://museum.kh.ua/osvita/fakultativi>